

Aanpassen

Op het moment leven er ruim 4 miljard mensen in onze grote steden op aarde. Verdringen deze steeds groter wordende steden onze dieren? Of ontstaan er nieuwe kansen voor de dieren? En hoe gaan de dieren hiermee om?

Meervallen in de rivier van de Franse stad Albi hebben zich aangepast aan hun omgeving. Zij kwamen pas 40 jaar geleden in deze rivier. En nu zij bijna de lokale visstand hebben opgegeten hebben zij al een nieuwe prooi gevonden, de stadsduif. De meerval die beschikt over een slecht zicht gebruikt zijn voeldraden om de bewegingen van zijn prooi waar te nemen. Als de meerval weet waar de prooi zich precies bevindt slaat hij toe. In slechts enkele jaren tijd hebben deze vissen een nieuwe jachtmethodiek ontwikkeld en overleven. New York beschikt over de hoogste populatie nestelende slechtvalken ter wereld. In deze drukke stad maken de valken gebruik van de thermiek die de omgeving hen biedt. De enorme wolkenkrabbers zorgen voor warme opstijgende lucht waardoor valken zonder veel inspanning uren kunnen zweven. En de stad biedt hen veel prooiën.

NIEUWE WILDERNIS

Spectaculair om te zien hoe dieren zich aanpassen en hun plek vinden in onze grote steden. En dat lukt alleen de intelligente en brutalere dieren. Zij vinden niet alleen een veilige plaats om nakomelingen te krijgen, ook zijn zij in staat om gebruik te maken van wat de mens hen biedt. De warmte van de stad, de bescherming van hun nest en meer dan voldoende voedsel. Een te veel aan voedsel zorgt voor nog



Over aanpassen gesproken...

meer nakomelingen en plotseling biedt zelfs een grote stad kansen! De minder intelligente dieren blijven in de open gebieden rondom de steden. Hebben daar meer moeite om voedsel te vinden en krijgen minder nakomelingen. De prachtige film 'nieuwe wildernis' gaf ons al een mooie kijk op de natuur zo dicht om ons heen. De makers brengen ons binnenkort '*de wilde stad, ongeziene natuur in onze steden*'. Want het zijn niet alleen de apen in de Indiaanse stad Jaipur, de luipaarden in de Indiaanse stad Bombay, de valken in New York of de meervallen in de rivier van de Franse stad Albi die zich hebben weten aan te passen. Ook hier in Nederland, in onze eigen steden hebben veel dieren zich weten

aan te passen. En dit alles in een betrekkelijk korte tijd.

AANPASSEN

Dit houdt de wetenschappers bezig. Immers hoe is het mogelijk dat dieren zich zo snel kunnen aanpassen? Waar voorheen werd aangenomen dat de natuur miljoenen jaren nodig had om zich aan te passen blijkt dit soms veel sneller te gaan. Het was Charles Darwin die ons met zijn beroemde uitspraak '*survival of the fittest*' nog eens subtiel wees op de aanpassingskracht van onze dieren. Het gaat hier niet om de vaak slecht vertaalde variant 'alleen de sterkste zal overleven'. Nee, wat Darwin bedoelde was dat degene die zich het beste weet aan te passen aan de omstandigheden zal overle-

ven. De olifant die zich in tijden van extreme droogte weet te herinneren waar de waterputten zich bevinden zal overleven. De meerval die met zijn soortgenoten de visstand in zijn leefgebied heeft uitgemoord zal overleven door op een andere prooi te gaan jagen. Dat lukt de meerval alleen door zijn gedrag aan te passen. Immers de natuur had deze grote vis perfect uitgerust om op een kleinere vis te kunnen jagen. Maar om nu als vis een nieuwe prooi, een duif, te kunnen vangen vraagt aanpassing van gedrag.

DO AS I DO

Claudia Fugazza, een Italiaanse onderzoekster, laat ons kennis maken met de methodiek 'do as I do' waarbij honden het voorbeeldgedrag van de menselijke trainer imiteren. Het sociaal leren en imitatiegedrag van honden is op het moment erg actueel. Echter het is niet nieuw. Sterker nog, elke pup leert van de moederhond door het sociaal leren hoe zich te gedragen.

MIMICRY

De eerste zeezoogdieren shows werden samengesteld door trainers die zich bezig hielden met *mimicry*. In die tijd, zo'n 70 jaar geleden, een publiek geheim. In een afgeschermd gedeelte van het zeezoogdieren centrum sloot de trainer zich op met de dolfijnen. Terwijl hij op de kant stond en een rondje draaide, deden dolfijnen hem na. Door dit gedrag te belonen werd het gedrag versterkt en zijn trainingsgedachte gesterkt. Toen jaren later trainers middels targets, bridgesignalen en andere methodieken complexere gedragingen sneller konden aanleren verdween *mimicry* grotendeels uit de zeezoogdieren training. Maar hier ontstond opnieuw aandacht voor toen bleek dat niet

alleen dolfijnen, maar ook primaten, vogels en vele andere dieren, waaronder honden, elkaar imiteren.

HONDENSCHOLEN

Ook hondenscholen leren snel, passen zich aan en imiteren elkaar. Een nieuwe trainingsmethode voor honden! Naast klassiek en operant conditioneren, clicker training en vele andere vormen is er nu dus ook de 'do as I do' methodiek. En ook hier, degene die zich het beste aanpassen zullen overleven.

NIEUWE OMSTANDIGHEDEN

Alle methodieken hebben één ding gemeen. Het gaat om het veranderen van gedrag, het aanpassen aan de nieuwe omstandigheden. Hoe wij dit precies bereiken is nog niet eens zo interessant. Wat veel belangrijker is dat wij ons beseffen dat dieren zich razendsnel kunnen aanpassen aan een nieuwe of veranderende omgeving.

En die nieuwe omgeving is niet alleen een nieuw huis of een nieuw gezin. Het is niet alleen de stadsomgeving, de polder of het bos. Een

nieuwe omgeving is soms slechts het verschil tussen man, vrouw of kind. Ik ken genoeg voorbeelden in mijn directe omgeving waarbij de grote hond, zoals een flinke Rottweiler, de man en vrouw van het gezin tijdens het uitlaten alle kanten optrekt. En als de jongste telg van het gezin met haar negen jaar met deze hond gaat wandelen loopt de hond keurig aan een slappe riem naast het kleine meisje...

COMPLEXE VRAAGSTUKKEN

Als we ons beseffen dat juist onze hond zich razendsnel kan aanpassen waarom is het dan nog steeds zo moeilijk voor ons om een gedragsverandering te bewerkstelligen? Vorige week kreeg ik via via een verzoek of ik mijn buurvrouw kon helpen met haar hond. Een gedragsprobleem en zij zag het niet meer zitten. Nu moet u weten dat ik mij altijd verre hou van het oplossen van gedragsproblemen in mijn directe omgeving. Immers ik ben geen 'hondenschool' en verwijs mensen dan ook graag naar de hondenscholen hier in mijn buurt.



Als de jongste telg met de hond gaat wandelen loopt die keurig aan een slappe riem naast het meisje...

Ik hou mij liever bezig met complexe vraagstukken en verandering van gedrag binnen grote professionele dierentrainingscentra.

PUBERENDE ZOON

Op aandringen van mijn vrouw besloot ik toch om een luisterend oor te bieden. Met de adressen van enkele hondenscholen in mijn zak en een bak koffie vroeg ik haar naar het probleem. Haar leuke, inmiddels puberende hond had ontdekt dat de wereld vol zit met uitdagingen en kansen. Springen tegen bezoekers, blaffen als er niemand thuis is, trekken aan de lijn tijdens uitlaten en lelijk doen naar sommige honden in het park. Het verhaal deed mij denken aan mijn inmiddels puberende zoon! Ook hij ontdekt een wereld vol uitdagingen. En ook hij zoekt grenzen op. Daar lag meteen het probleem en de oplossing. Wij weten vaak heel goed wanneer onze kinderen of onze honden de grens over gaan. Alleen hoe daar mee om te gaan is vaak het probleem. Het is niet alleen het probleem dat het ons aan techniek of methodiek ontbreekt. Het gaat vaak om timing, observeren, doorzetten, aanvoelen en consequent zijn. Juist hier ligt een belangrijke taak voor de hondenscholen.

GROEPSDRUK

En dan is er nog een belangrijk ingrediënt, groepsdruk! Mijn buurvrouw bleek prima in staat te zijn om aan te geven wanneer haar hond over de grens ging. Ze kan goed observeren, haar timing is uitmuntend en doorzetten en aanvoelen is sterk ontwikkeld. Echter haar consequentheid werd aan het wankelen gebracht door groepsdruk. Haar partner, familie, vrienden en kennissen hadden allemaal zo hun mening over haar hond. Door even met haar te spiegelen, samen het



Het is gebleken dat onze honden zich sneller kunnen aanpassen dan mensen...

juiste pad te ontdekken en wat tips tijdens een lange wandeling zag ik weer een glimlach op haar gezicht. En een hond die zich razendsnel aanpaste aan de veranderende omgeving en zijn 'nieuwe' baas.

MAATWERK

Ook hier ligt een uitdaging en een kans voor onze hondenscholen. Bent u in staat zich aan te passen aan de vraag van de cliënt? Of moet deze zich aanpassen aan de methodiek van uw hondenschool? Mijn buurvrouw zit niet te wachten op een 'zit' op afstand, het springen door een hoepel of een flyball programma. Ook het 'do as I do' brengt haar niet de oplossing voor haar probleem. Zij wil graag geholpen worden met maatwerk, specifiek gericht op haar probleem. En dan niet standaard 10 lessen, maar snelheid en oplossing gericht. Dat betekent aanpassen, van zowel de hondenschool als de trainer. Mijn ervaring binnen het overheidsdomein is dat juist dit aanpassen veel moeilijker blijkt te zijn voor de mens dan voor het dier. Terwijl wij

eerder hebben vastgesteld dat juist de intelligentste zich toch het snelste kan aanpassen?

PLEZIER BLIJVEN HOUDEN

Ik werk nu 25 jaar professioneel met honden. Ik ben er van overtuigd geraakt dat de hond de trainer spiegelt in alle facetten. Dus niet alleen in lichaamstaal. Niet alleen de timing. Maar zeker ook de balans en energie. Als dingen niet gaan zoals gepland, dan is het de kunst om hiervan te leren. De uitdaging is om plezier te blijven houden in wat je doet. En oppassen dat de stress je niet nog meer gaat vertragen of blokkeren. Pas je snel aan, want gebleken is dat onze honden dit sneller kunnen dan wij. Welke techniek of methodiek je hierbij volgt is niet zo interessant. Zolang deze respectvol is naar mens en dier en door allebei wordt begrepen. Iedere hond in mijn leven was daar voor een reden. Om mij iets te leren wat ik nog niet begreep. En ook ik heb mij leren aanpassen en doe dat nog steeds en regelmatig... Ik wens ook u veel training plezier! ■